

Innhold

Kapittel 1

Oslo og sosial ulikhet 11

Jørn Ljunggren

Innledning 11

Oslo - ulikhetenes by 12

Fortellinger om Oslo 13

Oslos utvikling 16

Segregasjon, men hva så? 19

Ungdom og fremtidens Oslo 21

Påvirkningen av sted og stedets påvirkning 25

Kapittel 2

Oslos historie som delt by 29

Jan Eivind Myhre

Innledning 29

«Den egentlige by» og forstedene: sosialt sentrum og periferi, ca. 1800-1860 30

Østkanten og Vestkanten oppstår, ca. 1860-1900 35

Villaforstedenes glanstid, ca. 1880-1950 39

Drabantbyenes tidsalder, ca. 1950-1980 44

Oslo i dag: Fortsatt delt 49

Kapittel 3

Vestkant og østkant, eller nye skillelinjer? 55

Bostedssegregasjon blant Oslo-ungdom mellom 2003 og 2012

Jørn Ljunggren og Patrick Lie Andersen

Innledning 55

Bostedssegregasjon og sosial klasse 57

Mulige årsaker og konsekvenser 59

Oslo 62

Data og metode	64
Analysene	65
Resultater	66
Vertikal segregasjon	67
Horisontal segregasjon	69
Romlige skillelinjer	70
Diskusjon	73
Konklusjon: S for Oslo	75

Kapittel 4

Det todelte Oslo - etniske minoriteter i øst og vest	79
---	----

Terje Wessel

Innledning	79
Teoretisk grunnlag	81
Data og metode	85
Pionertiden - hvilken by kom innvandrerne til?	87
Representasjon i vest 1981-2011	89
Representasjon i vest etter botid og generasjon	95
Hvilke faktorer påvirker representasjonen i vest?	96
Sammenfatning og diskusjon	99

Kapittel 5

Hvor er formuene i Oslo?	103
---------------------------------------	-----

Gylne ghettoer og deres utvikling over tid

Øyvind N Wiborg

Innledning	103
Hvorfor øker formuene i noen nabolag?	105
Data	108
Formue og registerdata	108
Analyseoppsett	109
Gini-indeks	109
Histogrammer av hvor de aller rikeste bor internt i Oslo	110
Grafisk visualisering av gjennomsnittlige formuenivåer i grunnkretser	110
Resultater	110
DEL 1: Ulikhet i formue over tid	110
DEL 2: Interne ulikheter i Oslo	115
Diskusjon og konklusjon	116

Kapittel 6

Boligmarked og flytting - betydning for segregasjon 119
Rolf Barlindhaug
 Innledning 119
 Boligstrukturen i Oslo 121
 Boligstruktur og boligbygging på områdenivå 123
 Segmenterte og segregerte boligmarkeder 124
 Boligprisenes betydning 125
 Befolkningsvekst, flyttemønstre og flyttemotiver i Osloregionen 129
 Nybygging som drivkraft bak endrede prismønstre og befolkningsstruktur? 137
 Boligutvikling innenfor eksisterende byggesone 138
 Avslutning 140

Kapittel 7

Topartisystemet forsvant, men øst-vest-skiellet bestod 143
Historien om en politisk delt by
Tor Bjørklund
 Innledning 143
 Fra industriby til «informasjons- og velferdsby» 144
 Fra topartisystem til flerpartisystem 146
 Parti og klasse 148
 Partigeografi i en firedelt by 149
 Fra 1959: separat opptelling pr. krets 151
     Indre og ytre øst 152
     Indre og ytre vest 160
 Størst valgdeltakelse: fra øst til vest 163
 Avslutning 167

Kapittel 8

Helseulikhetenes by 169
Jon Ivar Elstad
 Innledning 169
 Oslos problem: helseulikhetene 170
 To forklaringstyper 172
 Innvandringen 174
 Beboernes sosioøkonomiske og sosiale livssituasjon 176
 Livsløpsbelastninger eller helseskadelig atferd? 179
 Den kontekstuelle tilnærmingen 181
 Helsevesenet, krefthyppighet og kreftdødelighet 183
 Konklusjon 185

Kapittel 9

Vinderenliv og Tøyenliv 187

Ro og uro i en segregert by

Bengt Andersen, Ingar Brattbakk, Astri Margareta Dalseide

Innledning 187
 Oslo – den delte byen 190
 Endring og stabilitet 193
 Ulike boområder og oppvekststeder 199
 Ulike mulighetsrom? Ro på Vinderen og uro på Tøyen 205

Kapittel 10

Volla vs Keeg – Ung i Oslo 207

Et dokumentarfotoprojekt

Anne-Stine Johnsbråten

ØST 211
 VEST 237

Kapittel 11

Segregering og ulikhet i Oslo-skolen 255

Marianne Nordli Hansen

Innledning 255
 Enhetsskolen 257
 Markedsskolen 258
     Konsekvenser av markedsskolen 259
 Data og metode 261
 Segregering i grunnskolen 262
 Sammenhengen mellom foreldreøkonomi og prestasjonsnivå 264
 Utviklingen i prestasjoner 265
 Rekruttering til og fullføring av videregående utdanning 268
 Segregering og «fritt» eller karakterbasert skolevalg 270
 Avslutning 272

Kapittel 12

Innvandrerdrev på Oslos østkant 275

Aspirasjoner om høyere utdanning blant yrkesfagelever og elitestudenter med innvandrerbakgrunn i Oslo

Marianne Takvam Kindt og Kristinn Hegna

Innledning 275
 Utdanningsoppnåelse blant barn av innvandrere 277

Metode	280
Finnes innvandrerdrev blant yrkesfagelevne?	282
Ambisjoner blant foreldre til yrkesfagelever	284
Elitestudenter og yrkesfagelever – hvordan opplever de foreldrenes ambisjoner?	285
Konflikt om utdanningsvalg – når egne aspirasjoner brytes mot foreldreambisjoner?	288
Konklusjon	290

Kapittel 13

Ungdommens rusdelte Oslo	291
---------------------------------------	-----

Willy Pedersen

Innledning	291
Rus-Oslo belyst med kvantitative data	293
Nabolagets betydning	297
Lek med grenser og krav om kontroll	298
Kvalitative data: skole, russetid og kontekstbestemte koder	300
Konklusjon	302

Kapittel 14

Russetid i Oslo	305
------------------------------	-----

Hvem deltar? Hvem feirer hardest?

Patrick Lie Andersen, Willy Pedersen, Anders Bakken

Innledning	305
Russetida – dype historiske røtter, økende intensitet	306
Sosial ulikhet og sosiokulturell stil blant Oslo-ungdom	308
Data og metode	310
Resultater	312
To ytterpunkter: Oslo Handelsgymnasium og Oslo Katedralskole	317
Konklusjon	319

Kapittel 15

Arkitektur og sosial ulikhet i Oslos vannkant	323
--	-----

Bengt Andersen og Per Gunnar Røe

Innledning	323
Forskningen på arkitektur, byutvikling og ulikhet	325
Fjordbyen som materialisert ulikhet	328
Arkitekturens betydning for de geografiske ulikhetene	333

Kapittel 16

Nabolagets effekt: Hva er problematisk med geografisk ulikhet? 337
Ingar Brattbakk og Terje Wessel
 Innledning 337
 Nabolagets rolle for barn og unges livssjanser – tidlige studier 338
 Hvordan oppstår nabolagseffekter? 341
     Sosiale relasjoner internt i området 341
     Eksterne forhold 343
     Hvilke grupper påvirkes sterkest av nabolaget? 345
     Differensierte effekter og selektive mekanismer 347
 Avansert marginalisering og Oslo i et internasjonalt perspektiv 348
 Oppvekstmiljø – hvordan bostedet påvirker barn og unges livssjanser 348
     Nabolagets betydning for ungdoms sosiale mobilitet i Oslo 350
     Det relevante nabolaget – de nærmeste kvartalene eller bydelen? 351
     Klasseposisjon: positiv drahjelp fra nabolaget? 353
 Avslutning 354

Kapittel 17

Geografiske klasseskiller 357
Fordelingen av goder og byrder mellom Oslos bydeler
Jørn Ljunggren, Maren Toft, Magne Flemmen
 Innledning 357
 Oslo 358
 Klasser og geografi 360
     Stedstilhørighet og nabolagsressurser 361
 Data og analytisk tilnærming 362
 Resultater 366
 Fordelingen av goder og byrder i byen 368
 Diskusjon og konklusjon 372
Forfatterbio Oslo: Ulikhetenes by 375
Litteratur 377
Stikkord 409